

av en felles erfaring, et resultat av endret utvikling i den fysiologiske kontroll (Ford, Beach 1951 3-5). I en del kulturer ble mannen som tok på seg den feminine rollen betraktet som en mektig shaman. Han (noita, tietäjä, velho, seidmadr) var en høyt året og respektert person, som kunne se inn i fremtiden, spå. Berdache kan spores i eldre kulturer, og blir kalt institusjonalisert homoseksualitet av noen forfattere (Ford, Beach 1951 130). Denne organisasjonen finner vi i sagalitteraturen hos Snorre Sturlasson: Harald Hårfagre kap. 35, Olav Trygvasson kap. 62-63 gir eksempler på den kristne motstanden mot slike gamle skikker (Hirschfeld 1902 247-263).

Ordet (**pühä**) betegner; omskrevet, avgrenset, innviet (Eurén 1860, Lönnrot 1930) og er forbundet med et hellig sted, et hellig objekt eller en hellig skog; pühä ouden (Lästadius 1959 34). Pühä henseiler på menneskelig makt som ligner på overnaturlig makt (Vilkuna 1956 193). Pühä synes å ha endret mening fra å være en teknisk term til å bli et abstrakt begrep (Vilkuna 1956 188, Anttonen 1994 26). Suomen Kielen Etymologinen Sanakirja (1962 668) forklarer pühä i Värmlands Finnskoger som en nyere betegnelse for djevel, shaman ånd (noidan henki), forhekset (noiduttu, noidan pilaama), noe som en trollmann, shaman har ødelagt, (saastainen) forurenset, noe som angår det syke og har med døden å gjøre. Tilsvarende ord på udmurt-, komi- og zyrien-språk; veža, har også sidebetydningen djevel. Eräpühä betyr et avsidesliggende særdeles hellig sted, og her vokser den aller beste granskogen. Det tilsvarende profane er (piha), gardsplassen hos (pihalaaja), menneskeslekten med sitt tuntre (pihlaja), rognen. Det oppmerkede huuhta-området, og spesielt det brente fallet var pühä før det ble tilsådd, før dets forvandling til et rugproduserende område til nytte for klanen. Eräpühä var forbundet med stedet der huuhta ga maksimal avling, langt borte i granskogen (erämaa). Hit kunne de også bringe sine døde, fordi den døde kroppen skulle gå tilbake til naturen etter den siste lange reisen inn i den ukjente skogen. Slike steder var i utkanten av deres "verden"

(maailma) og dermed i kontakt med trolldom (hiisi) og forfedrenes tilknytning til livet her. Eräpühä var forbundet med stedet mellom liv og død. Det var hverken skog eller rugåker, det var under forandring (muuttuva pühä).

Klanen hadde merket opp mange potensielle svedjesteder med ulike kvaliteter; størrelse, fuktighet, skogbonitet, terrengform, jordsmonn, skogbrannrisiko og mange andre overveielser angående naturforholdene. Noita skulle til enhver tid velge stedet som kunne bli best avling. Dersom han antok / visste at tiden framover skulle bli fuktig, valgte han svedjested med hellende terreng og dermed god avrenning. Var en tørkesommer i sikte, foretrakk han steder omkranset av naturlig vann, for slik å unngå skogbrann og samtidig oppnå tilstrekkelig fuktighet for veksten. Forøvrig var det mange andre forhold han tok med i vurderingen ved stedsvalget, overveielser som senere ble irrelevante i sammenheng med åkerbruket. Klanen hadde også mange svedjefall på ulike stadier i prosessen samtidig, og samarbeid mellom klaner med ulike spesialiteter var vanlig. Slik sikret man seg avling hvert år.

Svedjebruket var sesongarbeid, som innebar at det ble lange hvileperioder innimellom. Disse ble brukt til trening av prosedyrene. Samarbeidsrutinene ble drillet, for at de komplekse prosedyrene skulle fungere godt når det gjaldt. Denne treningen var hovedsaklig av litterær art. Det var en poetisk seanse i plenum. Alle deler av svedjeprosessen var beskrevet til den minste detalj som runedikt. Alle skulle lære seg sine runer ved å framføre dem i plenum. Slike seremonielle forestillinger inneholdt sang, dans, musikk og rollespill. De ble gjentatt mangfoldige ganger helt til alle klanens medlemmer var fortrolige med sin rolle. Dette var viktig som forberedelse og vedlikehold av den enkeltes innsats i den store sammenhengen da alt måtte klaffe under selve svedjeprosessen.